

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Controversiarum Inter Principes Cathedras Divi Thomæ Doctoris Angelici, Et Scoti Doctoris Svbtilis

Stümmel, Friedrich

Coloniæ Agrippinæ, 1680

Quæst. II. An detur distinctio virtualis intrinseca Thomistica, seu
fundamentalis, id est, fundata in eminentia rei, sive divinæ, sive creatæ,
sine actualitatis suæ dependentia ad intellectum, eaque ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84332)

Confectarium tertium.

*Distinctio
virtualis
non est
distinctio.*

A Bunde itaque habetur ex dictis, quod nomine distinctionis virtualis modernorum non debeat in Divinis censeris distinctio aliqua in potentia, quæ exeat in actum per operationem intellectus, certum enim est, cum ista distinctio potentialis non est actu, sed actuanda sit accedente aliquo opere intellectus, & tamen ante opus intellectus datur in Deo Patre, communicatur & non communicatur, quod illa de uno etiam virtualiter indistincto verificari non possint, quare nullatenus distinctio virtualis intrinseca erit desumenda per potentialitatem ad æquivalendum pluribus seorsim reperibilibus, sed revera talem æquivalentiam juxta illos ita habeat distinguendi, ac si essent actu realiter distincta, & licet virtualis distinctio non sit propriè distinctio, quia, inquit Perez supra cit. distinctio virtualis non est absolute distinctio, sed est absolute non distinctio, ut virtualiter homo non est simpliciter homo, sed simpliciter non homo, & Riccardus Lynceus l. c. distinctio virtualis non tam distinctio vera & actualis est, quam talis distinctionis virtus & æquivalentia est. Sebastianus Izquierdo: distinctio virtualis revera & absolute loquendo, non est distinctio. Idem tenet Arriaga supra d. 7. Log. sect. 1. subf. 1. in fine & rectè, quia virtualiter distincta nequeunt dici distincta absolute, hoc tamen non obstante, aiunt æquivalenter distingui esse ita se reapse habere virtualiter, ac si distincta forent formaliter, non in potentia solum.

*Notanda
doctrina
de distin-
ctione
virtuali.*

Unde finaliter, quia Thomistarum distinctio virtualis admittitur non minus in creatis, quam in Divinis, addo notanter advertendum ex Mafrio d. 6. Metaph. q. 12. circa finem quæst. in creatis non semper verum esse, quomodo verum est in Divinis v. g. de Essentia & Relationibus, de prædicatis Dei quidditativis & transcendentalibus &c. quod extrema hujus distinctionis semper habeant esse actu in re, in qualic distinguuntur, licet non sint actu distincta, unde & existentia eorum est actualis, sola verò distinctio & pluralitas eorum est virtualis

& eminentialis, sic cum distinguimus substantiam Dei à spiritu, seu vita intellectuali, Essentiam Dei ab existentia &c. à parte rei in Deo reperiuntur illa prædicata, quæ intellectus in diversas partitur quasi formalitates objectivas non quod det illis existentiam, sed distinctionem, in creatis econtra contingere potest, quod etiam ipsa extrema hujus distinctionis contineantur virtualiter tantum in re sic distincta, adeoque sic continentur non solum quoad distinctionem & pluralitatem, sed & quoad existentiam & entitatem v. g. calor & siccitas contenta in sole virtualiter, tam quoad existentiam, quia non existunt à parte rei actualiter in sole, quia sol non est formaliter calidus & siccus, quam quo ad pluralitatem, quomodo quoad gradus transcendentales & prædicata Dei quidditativa pluralitatis continentia virtualis concedenda est in Divinis, secus est quoad continentiam virtualem distinctorum. Ex quibus patet, duplicem modum assignari posse distinctionis virtualis Thomistarum unus, quo sola distinctio est virtualis, non autem continentia distinctorum; alter est, in quo tam distinctio, quam continentia distinctorum est virtualis, apud eos tamen Auctores loquendo de virtute distinguendi, quam in solis Divinis admittunt, & negant in creatis, eamque ante opus intellectus in pura constituunt æquivalentia, aliter discurrendum erit, quia revera Thomistica distinctio virtualis, quæ plurificantur prædicata quidditativa Dei &c. completur per negotium intellectus, à quo non dependet illa virtualis Recentiorum, ut visum est supra. Ideoque Dixi apud eos tamen Auctores &c. quia ut rectè notat Ricciolius c. 7. de Distinct. n. 78. art. 3. eorum qui de hac distinctione scribunt, tres dantur classes, una est quæ concedit illam in Deo & creaturis. Secunda eorum, qui illam admittunt in solo Deo. Tertia classis est eorum, qui illam inficiantur, tam in Deo, quam in creaturis. Ricciolius cit. multos refert, quem vide l. c.

QUAESTIO SECUNDA.

An detur Distinctio virtualis intrinseca Thomistica seu fundamentalis, id est, fundata in eminentia rei sive Divinae sive creatæ, sine actualitatis suæ dependentia ad intellectum, eaque verè obtineat vim præstandi sine vera distinctione, quod præstaret distinctio vera, & satisfaciatur contradictoriis fide credendis?

S U M M A R I U M.

1. Distinctionis fundamentalis seu virtualis apud Thomistas quanta sit amplitudo. n. 158.
2. Refutatur per totam quæst.
3. Contradictio & distinctio sibi commensurantur. n. 160.
4. Termini primi principii sunt affirmatio & negatio. ibid.
5. Fundamentalis Thomistica non est veri nominis distinctio. n. 161.
6. Causa virtualiter continet plures effectus, ergo virtualiter com-

de contradictoriis & distinctionibus. 89

componit contradictoria processus inutilis. n. 162.

7. Particula virtualis est additum destruens rationem significatam per veri nominis distinctionem. ibidem & n. seqq.
8. Per repugnantiam ad contradictoria predicata, quid importet identitas realis entitativa, seu realis Thomistarum, & ex natura rei formalis Scotistarum, quacum suam confundunt realem explicatur. n. 164 & seq.
9. Virtus, quæ subeat sine distinctione actuali minus distinguendi nec in creatis rerum Essentiis

nec in Deo reperibilis est, vel ibitur in infinitum in eadem virtualitate. ibid. & n. 167 & q. seq.

10. Nihil predicatur de toto subiecto indivisibili & non totaliter, effugium praecluditur. n. 171.
11. Responsum Cajetani enervatur. n. 173. & seqq.
12. In distinctione virtuali committitur circulus virtuosus. n. 174.
13. Distinctio virtualis æquè difficilis ac ipsum Mysterium SS. Trinitatis. n. 176.
14. Nominalium distinctio est ipsiusmet Mysterii SS. Trinitatis expressio. n. 179.

158
Amplitudo distinctionis virtualis Thomistica.

Rimas & fibras hujus distinctionis sub prædicta notione intellectæ amplè extendunt Thomistæ, dum putant non solum sufficientem esse ad diluendas difficultates circa graduum metaphysicorum distinctionem, sed & quæstiones difficillimas de SS. Trinitatis Mysterio hac distinctione obstetricante facillimè expediti, unde creatis tribuunt eam distinctionem ad tollenda contradictoria, hac ratione v. g. animal in homine virtualiter distinguitur à rationalitate, ut licet sint unica realitas in ea tamen unum possit terminare cognitionem, altero illam non terminare, ac si essent duæ res realiter distinctæ, in Divinis autem, non obstante quod Essentia Divina formalissimè sit idem cum Paternitate, Essentiæ tamen virtute hujus distinctionis fundamentalis convenit communicari tribus suppositis, non Paternitati, in ordine siquidem ad communicari

& non communicari, per hanc distinctionem eandem capacitatem habent, ac si realiter distincta forent, consequenter componunt eadem contradictoria, quam componeret distinctio strictè realis aut saltem Scoti formalis, id quod probant exemplo Solis, in quo licet sit idem prorsus principium illuminandi, calefaciendi, exsiccandi &c. quia tamen unica virtus Solis ob illius eminentiam virtualiter & fundamentaliter præstare & producere potest eosdem effectus, quos multæ causæ particulares & alterius ordinis producere solent, ita illa in ordine ad contradictoria præstat mediante distinctione virtuali, qua virtus & principium proximum illuminandi & calefaciendi distinguuntur virtualiter, quod præstaret distinctio realis, sit

A S S E R T I O I.

Vis fundata in eminentia rei præstandi sine vera distinctione, quod præstaret distinctio, in ordine quidem ad alia munia præstanda, quæ non requirunt distinctionem in præstante, non est impossibilis, in ordine autem ad præstandum hoc, si adsint extrema distinctionis formaliter & contradictio realis, ac à parte rei verificata, ut sine repugnantia idem de eodem verè affirmari & negari possit, tam est impossibilis, quàm impossibile est, aliquid esse & simul non esse.

159
Virtus distinguendi dupliciter intelligenda.

Prima pars dupliciter intelligi potest, semel in ordine ad nostrum intellectum, cui præbet occasionem distinguendi in ipsa plures perfectiones per conceptus inadæquatos, qua ratione dicta vis solum designat fundamentum, radicem & causam objectivam distinctionis per rationem. Secundò in ordine ad officium producendi quosdam effectus, sub quocunque membro intelligatur hæc prima pars est extra omnem controversiam, nam quo ad primum, certum est, rationes illas, quas v. g. in Divinitatis plenitudine vel infinito perfectionum pelago distinguimus à nobis non temerè fingi, sed habere fundamentum in Deo, adeoque sicut & in Essentiis

rerum creatis vis in eminentia & substantiali quadam latitudine fundata præstat, ut non gratis & pro nostro arbitrio, sed cum fundamento huiusmodi perfectiones ratione inadæquate illam eminentiam concipiente distinguere valeamus, ac si essent distinctæ realiter, & si sic explicaretur distinctio virtualis indubie tam in Deo, quàm in creatis admittenda foret.

Quoad secundum membrum nedum in Deo, sed & ex dictis clarè patet in exemplo Solis, qui per eandem virtutem & illuminat, calefacit & exsiccit, imò illuminando præstat se solo, quod non præstant omnia sidera & exsiccando calefaciendoque plus præstat, quàm omnes ignes sublunares, unus equus aut bos in trahendo plus præstat, quàm duo aselli,

Tractat. Prelim. R. P. Sturmlii.

H 3

alia-

aliaque multa tam in phycis, quàm moralibus afferri possunt, in quibus unica eademque virtus æquivaleret pluribus, unum idemque principium altioris ordinis pluribus aliis, quæ sunt ordinis inferioris.

160

*Distinctio
& con-
tradictio
sunt ad
invicem
commen-
surata.*

Secunda pars, quæ est contra Thomistæ, non sufficere distinctionem virtalem seu fundamentalem, præcisè sistendo in illa distinctione, ut radix est & fundamentum, secundum quod una res propter suam illimitationem æquivaleret multis perfectionibus limitatis, ut concipi possit, ad instar illarum, quæ distincta sunt à parte rei & de quibus verificari possunt illa extrema distinctionis: Probatur etiam: distinctio & contradictio sunt ad invicem commensurata, ut qualis sit contradictio, talis sit etiam distinctio, ergo ad salvandam contradictionem realem & à parte rei verificatam, non sufficit in huiusmodi contradictionis subjecto ad componendam contradictionem distinctio quæ solum sit virtus distinguendi fundamentalis, antecedit patet, quia alioquin quæcunque distinctio sine ulla proportionem ad contradictionem, quæcunque posset componere contradictoria, quod falsum esse ipsimet docent Adversarii: ergo qualis est contradictio, talem ex ipsa inferimus distinctionem, ut si est contradictio rationis, solum infert distinctionem rationis, si est contradictio realis & actu à parte rei verificata, parem infert ex natura rei distinctionem, actualem scilicet & non solum virtalem inter ea, de quibus sit affirmatio & negatio: atqui de Essentia & Relationibus Divinis verificatur à parte rei contradictio realis, communicari siquidem & non communicari, produci & non produci, sunt extrema contradictionis realis cum à parte rei sint termini primi principii, reperitur enim in Essentia & relatione Divina, & affirmatio & negatio, quæ sunt huiusmodi termini, unde sic arguitur ad hominem: fundamentum contradictionis, nempe Essentia, quæ communicatur, & Paternitas, quæ non communicatur formaliter & penitus sunt idem secundum te: ergo in eodem penitus formaliter indistincto sunt realiter termini primi principii esse & non esse, puta communicabile & non communicabile, sed hoc est impossibile: ergo vis fundata in eminentia præstandi sine vera distinctione, quod præstaret distinctio, ut sine repugnantia idem de eodem verè affirmari & negari possit, tam est impossibilis, quàm impossibile est, idem simul esse & non esse, æque enim implicat, verè affirmari & negari posse de eo, quod actu & verè idem est subjectum affirmationis & negationis respectu ejusdem omnino & secundum eandem formalissimam rationem entis, quàm esse & non esse, nec ulla est contradictio minor altera. Solutio hujus, quam assert Cajetanus infra n. 173. nulliter data ostenditur,

*Implicat
in eodem
secundum
idem in-
veniri
terminos
primi
principii.*

Probatur Assertio secundò. Veri nominis distinctio, id est, quæ significat aliquam veram speciem inter eas, in quas dividitur ratio generica veræ distinctionis, eodem modo, quo est distinctio, eodem etiam modo dicit ad minus inter extrema distincta dualitatem cum nihil distinguatur à se ipso, imò secundum aliquos distinctio non differt ab extremorum pluralitate, sed est ipsa extrema distincta: atqui distinctio virtualis, non dicit distinctorum aliquam dualitatem, ne quidem virtualiter: ergo. *maj.* patet, *min.* prob. ubi est virtus opposita omni dualitati, id est, quæ extrema etiam virtualiter distincta ita in identitatem colligit, ut qua talia in omnimodam transeant identitatem, ibi implicanciam dicit, ut maneant virtualiter distincta: sed distinctio virtualis fundata in perfectione illimitata & eminentia rei, est virtus formaliter opposita omni dualitati: colligitque extrema quæ virtualiter distincta in omnimodam identitatem tam in Deo, quàm in creaturis, *minor* prob. supponendo quod distinctio virtualis sit distinctio veri entis, implicat enim esse extrema virtualiter distincta & qua talia non esse ens, cum distinctio sit passio entis: atqui, ut expressè Virtualitæ concedunt, talis entis extrema qua virtualiter distincta involvunt summam entitativam & realem identitatem, consequenter involvunt virtutem oppositam dualitati etiam virtuali, quomodo enim summa identitas, vel ens quod illam necessariò secum habet, simul valebit ad præstandum id virtualiter quod illi contradictoriè oppositum præstaret formaliter? quod fieri non posse sic ostenditur, summam identitatem, vel quod necessariò talem habet, ut illi asserunt de sua distinctione virtuali, præstare virtualiter id, quod contradictoriè oppositum præstaret, vel est formalem identitatem, virtualiter esse non identitatem, seu negationem virtalem sui ipsius, nihil enim videtur posse facere effectum formalem sui oppositi, nisi virtualiter sit ipsum quod est sibi oppositum; vel est identitatem formalem non esse quidem virtualiter intrinsecè non identitatem & negationem sui, attamen præstare mediante virtualitate eundem effectum formalem, quem facit distinctio formalis, sed utrumque dicit implicanciam: quoad primum patet, quia identitatem evadendo virtualiter in sui privationem, ut valeat in oppositum, & præstet id, quod præstat distinctio est seipsum destruere, nam ens quod formaliter & necessariò secum habet identitatem, transiret virtualiter, quod est impossibile, in non ens, quia virtualiter secum habet intrinsecè non identitatem, & quemadmodum distinctio realis aut ex natura rei formalis, arguit extrema contradictoria realia, aut ex natura rei formaliter talia, sic distinctio virtualis arguet extrema tantum virtualiter talia, consequenter quod ens formaliter aut realiter tale transeat virtualiter intrin-

161

*Distinctio
dualita-
tis mater
est.*

Nihil in genere causae formalis oppositos praestet effectus.

intrinsicè in non tale, ens formaliter & summe idem, evadat virtualiter intrinsicè in non idem, quæ sunt absurda, ut est videre q. seq. in prob. secunda n. 184. Quo ad secundum, patet, similiter: Simpliciter nihil in genere causae formalis oppositos praestet effectus, sive contrariè, ut calor faciat formaliter frigidum; sive relativè, ut Relatio similitudinis respectu correlativi similis faciat dissimilitudinem, sive privativè, ut tenebræ faciant formaliter luminosum, & vicissim lumen praestet privationem, multò minus contradictoriè, ita ut ens praestet alicui formaliter, ut sit non ens, & non ens, ut sit ens, ergo impossibile est, vim fundatam in sola rei eminentia, idem praestare sine distinctione vera, quod praestaret distinctio, sive virtualiter æquivalere illi, quod sibi opponitur contradictoriè: ergo distinctio virtualis, de qua agitur in Assertione, non est sufficiens ad verificandas sine repugnantia contradictorias.

162

Processus Thomistarum à causa eminenti ad diversos effectus, ad prædicata ad contradictoria non subsistit.

Confirmatur hæc ratio, & Assertio probatur tertio. Absolutè non valet iste processus Thomistarum, causa solum eminenter & virtualiter diversorum effectuum continens principia, eisdem haud secus potest producere ac causas, quibus tales producendi virtus inest formaliter: ergo quemadmodum considerari potest distinctio in ordine ad diversos effectus producos vel producendos, ita in ordine ad diversa prædicata contradictoria, quæ independentè ab hac virtuali distinctione sine contradictione verificari non possunt, eidem entitati conveniunt, non valet, inquam, quia quod possint producere tales effectus, sufficit positio veræ causæ sive univocæ sive æquivocæ, nam aliquorum effectuum producibilis secundum se ad hanc vel illam causam indifferens est, siquidem v. g. videmus causam universaliorem, puta solem eundem specie calorem producere, quem produceret ignis, vel Deus, secus est de contradictoriis, quæ ut ait Aristoteles de interp. c. 4. debent esse ejusdem de eodem non autem æquivocæ, ut alia sit contradictio, & alia sit distinctio, sed ut supra n. 160. dictum, si est contradictio rationis, sit distinctio rationis, si realis, sit distinctio realis. neque enim contradictio rationis fundat distinctionem realem, neque vicissim realis fundat distinctionem rationis, ut patet manifestè. Ex quo sic arguitur: ad contradictoria salvanda vel potius evitanda requiritur necessariò vi alicujus mediæ convenientis Exclutio repugnantia & utriusque propositionis verificatio: sed talis non competit illi vi distinctionis virtualis: min. prob. illa particula VIRTUALIS ex propria doctrina opponentium est additum destruens & alienans rationem communiter significatam, per nomen DISTINCTIO, ut distinctio virtualis non habeatur veræ distinctio, quæ actu excludat, sed quæ potius actu includat extremorum identitatem, quæ contradictoriè enunciantur, contradictionis repugnantiam autem sequi necesse est ad identitatem contradictoriorum, admittit ergo hac hypothese, quod ea distinctio non tollat, sed includat contradictionis subjectum, id est,

identitatem, non magis illi competit exclusio repugnantia, quàm homini non vero ea prædicata, quæ competunt homini vero, sunt enim nemo dixerit homini picto competere veram animalitatem, risibilitatem, admirativitatem, quia additum, picto, alienat & destruit significatum per nomen homo, ita neque competit distinctioni virtuali ob eandem rationem, quod non sit vera distinctio, sed vera non distinctio, esse contradictionis exclusivum. Unde iterum apparet magnum discrimen, cur causa virtualis virtualiter solum plures continens effectus, possit illos producere, nam talis manet vera causa, neque particula virtualis est ibi additum diminuens & alienans, sed notio specificans æquivocam seu altioris ordinis causam, quando autem inferitur: ergo tali causæ virtuali competunt prædicata contradictoria, non sequitur, quia particula virtualiter & virtualis in ordine non ad effectus, sed accepta in ordine ad prædicata contradictoria, etiam sub illa distinctione concepta, facit seu potius relinquit, ut illa prædicata convenirent eidem entitati secundum idem, quod est impossibile, ergo talis distinctio nullatenus veram fundare & componere potest contradictionem.

Dices: Nomen virtualis non usurpari hic ut particulam, quæ distinctionem alienet, sicut nomen pictus, non verus junctum homini, hujus Essentiam alienat, sed pro sola particula diminutive servata nihilominus Essentia & proprietate distinctionis, sicut in Æthiopia salvatur essentia albedinis, etiam si diminuat per particulam secundum quid.

163

Evasio.

Contra: particula diminuens virtualis salvâ proprietate distinctionis, vel diminuit illam infra distinctionem strictè realem vel rationis, vel infra Scoti formalem, non infra duo priora genera, quia ab Adversariis per distinctionem virtualem independentè à distinctione reali & rationis idem prædicatum affirmari & negari asseritur. non etiam tertium, quia non datur aliqua differentia minor, quàm illa ex natura rei formalis per solam & minimam non repugnantiam ad contradictoria explicabilis: quare si per nomen virtualis non destruaturs Essentia veræ distinctionis, cum nulla distinctio vera nequeat esse sine vera saltem minima quapiam differentia, reipsa vel incident etiam nolentes in distinctionem Scoti, vel ita alienat particula virtualis Essentiam veræ distinctionis, sicut particula pictus & non verus Essentiam veri hominis, diminuendo namque infra distinctionem Scoti necessariò fit transitus à distinctione minimâ ad identitatem maximam, quod enim intermediat à parte rei est mera & merissima identitas formalis.

164

Præcluditur.

Respondetur: Distinctionem virtualem non tollere summam & merissimam identitatem entitativam, quia non est propriè distinctio summa entitativa sed virtus solum distinguendi, quæ non opponitur rerum identitati reali aut ex natura rei formali, sed identitati virtuali, proinde verum est, quod illa particula virtualis non diminuat & alienet rationem communem.

165

Respondetur.

niter significatam, per nomen, *distinctio*, infra recensitas distinctionum species, seu ut jam illa ratio per differentias contracta constituitur ad certas species oppositas, aſt falſum eſt, quod non diminuat illam, quatenus opponitur, non quidem identitati reali, aut ex natura rei formali, ſed identitati ſolùm virtuali, quæ ſub illa ratione continetur æquè ut aliæ ſpecies diſtinctionis.

166
Diluitur.

Contra: Diſtinctio virtualis, vel eſt alicujus entitatis diſtinctio; Vel non eſt: ſecundum nemo dicet, nam nulla cujuſcunque nominis diſtinctio fuerit, modo ſit diſtinctio entis, ſubterfugere poteſt, quin ſit alicujus diſtinctio, quod maximè dicendum erit de hac diſtinctione, cum aſſeratur non ſolùm in entitate creata, ſed & in ipſo Deo & quidem præcipuè, eſt ergo & diſtinctio virtualis & identitas virtualis ponenda intra rationem alicujus entitatis: ſed quæcunque ſit illa entitas, ſive creata ſive increata, illa ſecundum te per identitatem realem ex natura rei formaliter & entitativè ſibi ita eſt eadem quo ad omnia prædicata, ut ſi cogitares, illi ne quidem ineſſe diſtinctionem virtualem, non poſſet nec in Deo nec in creatura evadere major identitas realiter & entitativè, hoc è tuà opinione ſuppoſito:

Scotus.

Dupliciter arguitur contra diſtinctionem iſtam virtualem: primò quidem ex *Subtili Doctore* 1. d. 8. q. 4. n. 15. per repugnantiam talis diſtinctionis cum ſpecifica ratione intellectus intuitivi & comprehenſivi rei in ſe, hoc modo: intellectus intuitivus nullam habet diſtinctionem in objecto, niſi ſecundum quod exiſtens eſt, quia ſicut non cognoscit aliquod objectum per notitiam intuitivam, niſi ſecundum quod exiſtens eſt; ita non cognoscit aliqua diſtincta formaliter in objecto niſi exiſtunt, cum igitur intellectus Divinus non cognoscat Eſſentiam ſuam niſi intuitivè in intellectu, ſequitur, quæcunque diſtinctio ponatur ibi in objecto Eſſentia Divina, quod illa ſit ibi, ut actu exiſtens, ſed vi diſtinctionis virtualis proprietates & Attribute Divina non exiſtent ut actualiter diſtincta: ergo nequeunt à Deo ut diſtincta cognosci: alias enim cognitio Dei reſpectu ſui ipſius præſcinderet ab exiſtentia rei, eſſetque abſtractiva notitia, quod eſt abſurdum, major patet evidentè tum ex allatis, tum ex differentia notitiæ intuitivæ & abſtractivæ, min. prob. tum ex doctrina opponentium, cum etiam, quia intellectus intuitivus nequidem poteſt effecere diſtinctionem præciſivam, minus contradictoriam, ubi actualis diſtinctio non inſit, alias enim non conciperet rem ut in ſe eſt, ſed inſtar entis, dum id, quod à parte rei indiſtinctum eſt, inſtar diſtincti apprehenderet, quod eſt in Deo impoſſibile, ſuppoſito ergo quod diſtinctio virtualis ſit alicujus entitatis exiſtentis, eo ipſo quo intuitivus intellectus non videt in illa entitate exiſtente diſtinctionem illam, quæ aſſiciat prædicata, ut exiſtentia ſunt, quæ ſo ubi erit, ubi habitat illa virtus diſtinctiva? nonne ibi eſt, ubi aſſicit? quod aſſicit, eſt entitas exiſtens, ſunt formalitates & prædicata con-

tradictoriet exiſtentia, ſed intuitivus intellectus non percipit virtute illius diſtinctionis ibi prædicata contradictoriet exiſtentia, ergo illa virtus evaneſcit, quia nec entitas exiſtens, neque prædicata, quæ diſtincta, conſiſtunt aut exiſtunt in virtute, ſed in re, aut formalitatibus ſupra quas cadit, & quas aſſicit contradictio.

Arguitur ſecundò ex eodem ſuppoſito, quod virtualis diſtinctio ſit dicenda entalis, ſeu alicujus entitatis diſtinctio, illa dubio procul erit inter extrema illius entitatis, ſit itaque unum extremum in aliqua entitate virtualiter diſtinctum (quod appellemus formalitatem A) vel eſt in illà entitate formaliter ex natura rei & entitativè magis unum ſecum ſeu ſuæ definitioni, quàm cum altero, in eadem entitate extremo (quod vocetur formalitas B.) à formalitate A virtualiter diſtincto, & definitione illius, vel non eſt magis unum ſecum ex natura rei formaliter entitativè: ſi realiter & ex natura rei formaliter entitativè eſt magis unum ſecum, & ſuæ definitioni, quàm cum altero extremo B, virtualiter diſtincto, jam fateris cum ſumma identitate reali ſtare aliquam non identitatem ex natura rei formalem, nimirum quia non eſt alterum diſtinctionis membrum ita ſecum ex natura rei formaliter unum, ſicut cum ſeipſo, & habetur ipſa diſtinctio *Scoti*, quæ nihil eſt aliud, quàm talis non identitas ex natura rei formalis in perfectiſſimà entitate reali: ſi non eſt magis unum ſecum, & ſuæ definitioni, id eſt, ex natura rei formaliter entitativè, ſed ſicut cum ſeipſo, ita & cum altero diſtinctionis virtualis extremo & definitionis illius, ergo ſicut non poſſunt verificari prædicata contradictoria de ſeipſo indiviſibiliter eodem, ita neque ſimul de ipſo & altero virtualis diſtinctionis extremo, utpote quia verificarentur in eadem entitate de eodem ſecundum idem, quod eſt impoſſibile.

Contra ſecundò & probatur Aſſertio quartò: 167
Nulla dabilis eſt diſtinctio virtualis, quæ ſit alicujus entitatis diſtinctio, niſi à virtute, vel activa vel paſſiva, quæ in eadem entitate potens ſit effecere quaſi diſtinctionem vel ſubire munus diſtinctionis, at nulla talis virtus datur neque in Deo, neque in creatis rerum Eſſentiis, ergo nec virtualis diſtinctio. maj. patet, min. prob. nulla pura virtus poteſt dari, quæ, ſuppoſito, quod in aliquo ente ſecundum omnia prædicata ſit ſuprema identitas, quæ major reperiri nequit in entitate creata vel increata, præſtet, ut virtualiter ſimul non ſit eadem illa ſumma identitas: id fieret in propoſito. min. patet, maj. prob. ſupremam identitatem entitativam eſſe talem ex natura rei formaliter, & non eſſe virtualiter talem importat in ſumma identitate formaliffimè tali, virtutem ad terminos primi principii verè prædicatione de eodem ſecundum idem, quantum ad id, in quod cadit contradictio, enunciabiles, contradictio ſiquidem non cadit ſuper virtutem in abſtracto, ſed ſuper entitatem, in qua aſſeritur illa virtus, & de qua vi virtutis illius reapse enunciatur illa prædicata contradictoria: atqui virtus

virtus ad terminos primi principii ad prædicari reapse & actualiter de eodem secundum idem, sive ad prædicari actu in eadem illa summa identitate est virtus implicandi contradictionem ut supra n. 161. satis vidimus & infra q. 3. n. 184. ergo talis est impossibilis.

168 *Mastrius* Ex quibus hic obiter noto *Mastrium* in Metaphys. d. 6. postquam n. 240. asseruit cum Recentioribus, hanc distinctionem virtutalem non esse veram distinctionem n. 243. dum recenseret duplex contradictorium genus, non rectè assignasse alteram speciem contradictionis virtualis, hæc enim non meretur nomen veræ contradictionis, sicut nec distinctio virtualis nomen veræ distinctionis, cum enim verum sit, quod distinctio & contradictio sibi debeant esse commensurata, ut qualis sit contradictio, talis quoque sit distinctio, quam infert, & e contra, certum est, si distinctio virtualis non sit vera distinctio, nec contradictio virtualis constituet veræ contradictionis speciem, divisio itaque contradictoriorum accipienda est intra terminos contradictionis & distinctionis veri nominis, qualis non est virtualis, ut ipsemet astruit, & admittit semel tali contradictione virtuali, non video cur tantoperè urgeamus nullitatem distinctionis virtualis.

169 *Si detur* Probatur quintò: Dato semel virtuali intrinsecâ distinctione inter perfectiones ejusdem naturæ, nequit negari inter plures partes singularum perfectionum, sequela probatur: si enim in sole virtus illuminativa virtualiter intrinsecè distinguatur à virtute productiva caloris, & ab hac iterum virtus deficcativa luti, & ab omnibus his virtus colliquativa ceræ humectativa &c. non est ratio cur non etiam in ipsa virtute calefactiva, idem est de aliis, virtus productiva caloris A virtualiter distinguatur à virtute productiva caloris B, & sic consequenter in infinitum, quia non minus vis calefactiva virtualiter continet illos plures calores, adeoque plures virtutes, quam lux vel Essentia Solis, effectus jam recensitos, neque minus duæ illæ virtutes producendi calorem A. & calorem B. terminare possint cognitiones diversas, imò contradictorias, quàm illa Solis: sed hæc Adversarii non admittent, cum in virtualitatibus daretur processus in infinitum: ergo nec talis virtualis distinctio admittenda est inter virtutem illuminativam & calefactivam, ex quo infinitus hujusmodi processus sequitur, asseruntque nobiscum unam eandemque virtutem Solis à nobis cognosci, licet non eodem modo cum iisdem effectibus, ita nulla detur distinctio intrinseca inter virtutem illuminativam & calefactivam, etsi contrarium teneatur ab aliis, sed per cognitionem quamlibet cognoscatur tota Solis entitas & unum idemque totale principium cum reduplicatione operationis talis aut talis eo modo quo explicavimus Controv. 4. q. 2. n. 68.

170 *Specio-* *Respondetis:* Virtus productiva caloris A ideo non distingui à virtute productiva caloris B, quia calor A & calor B verificantur de ea-

dem virtute productiva caloris tota & totaliter, dendi unde si calor A argueret distinctionem principii modus. sui à principio caloris B, potius esset admittenda distinctio realis, secus est de Sole, ut est principium calefactivum, illuminativum, deficcativum, etsi enim ibi sit idem principium realiter, calor tamen illuminatio exsiccatio non verificantur de Solis virtute adæquate seu tota totaliter, sed de tota sed non totaliter, ea ratione datur distinctio virtualis inter virtutem Solis illuminativam, calefactivam &c. nullatenus inter productivam caloris A & B.

Hoc eodem modo apud *Mastrium* d. c. 171 n. 246, *Capreolus* 1. d. 8. q. 1. art. 2. ad sextum solvens num contradictoria præexigant in subiecto distinctionem à parte rei respondet affirmativè, quando singula extrema verificantur de toto & totaliter, negat quando de toto quidem, sed non totaliter, sed sufficere distinctionem virtutalem & fundamentalem secundum quam una res propter suam illuminationem æquivaleret multis perfectionibus limitatis, de quibus verificari possunt illa contradictoria, igitur per virtutalem & fundamentalem distinctionem istæ propositiones, Essentia communicatur, Paternitas non communicatur, & similia prædicata non sunt contradictoria, cum non sumantur respectu ejusdem subiecti totius & totaliter, idem est de contradictoriis, quæ fiunt in creatis de gradibus metaphysicis v. g. cum dicimus Petrum cum bruto convenire in principio sentiendi in animalitate, non convenire in rationalitate seu principio intelligendi, est dicere non convenire Petro secundum se totum & totaliter, qui Petrus non convenit animalitati, ut est idem cum rationalitate.

Verum hoc responsum *Scoti* doctrinæ potius favet, quàm oppositæ, si enim, ut rectè *Ex data* *Mastrius* 1. c. dictæ propositiones non sunt contradictoriae, quia prædicata non sumuntur respectu ejusdem totius & totaliter, sed totius & non totaliter, est perinde ac si diceretur quod illa prædicata enunciantur à parte rei de eodem subiecto toto, sed non totaliter, id est, non secundum idem & formalitatem eandem, sed *Scoti* con- 172 *doctrina* *subvertitur* *doctrina* *Thomistica* *ca*, & *Scoti* con- *firmatur*. diversas, quod amplius ostendo hac ratione: quando enunciamus aliquid de aliquo, aut totum totaliter, quod in illa re est, concipimus; vel non: non concipimus totum totaliter, ut ipsi *Adversarii* concedunt, cum alioqui falsum esset, aliquid prædicari posse de toto, sed non totaliter: ergo cum nemo dixerit nos totum totaliter ignorare, quod esset ter absurdum, jam sequetur in eadem unâ re reperiri diversas formalitates habentes propriam cognoscibilitatem, ut nec totam totaliter ignoremus, nec totam totaliter uno actu intelligamus. *seq.* quod inde diversas colligamus in una re formalitates patet: implicat enim simpliciter indivisibile intelligi totum & non totaliter, nisi diversas haberet formalitates distinctam cognoscibilitatem habentes, sicut implicat punctum tangi posse & non tangi totaliter, quia eo ipso non esset punctus, sed aut linea aut superficies

ficies sic & implicat aliquid de una re intrinsecum attingi intellectualiter, & tamen non totaliter, nisi in sua ratione formali realiter quidem, sed non formaliter indivisibili diversas includat formalitates, eo ipso siquidem prædicata ista de tota enunciarentur essentia, qui esset entitas omnino indivisibilis à parte rei in plures formalitates. Sed de hoc exactius tractandum erit *Controv. de distinct. formali ex natura rei*, videri etiam potest *Controv. 1. c. q. 1. n. 89.* in refutatione quarti responsi, ibidem quoque dicitur, in quo sensu hoc argumentum stringat, & in quo non stringat.

173 *Aureolus.* Probatur Assertio. Sextò ex fundamento desumpto ab *Aristot. 2. Physic. & 5. metaphys.* & assertur ab *Aureolo nostro* quodl. 3. art. 2. causa in actu, & effectus in actu, simul sunt, & non sunt, sed radix & causa contradictionis est distinctio, unde contradictio signum est distinctionis velut ejus effectus: ergo quando contradictio formaliter & actualiter est vera, ut contingit in his: Essentia communicatur, Paternitas non communicatur, Essentia non producit, filiatio producit, intellectus intelligit, voluntas non intelligit &c. arguit distinctionem actualem sive ex natura rei formalem, & non virtualem tantum.

Ad hoc, ajunt, *Thomista*, jam dudum respondit *Cajetanus* 1. p. q. 39. art. 1. negando quod sola actualis distinctio, sit causa actualis contradictionis, nam ista potest esse à distinctione, ut à causa quasi univoca, à virtualiter continente distinctionem, qualis est eminentia rei, ut à causa æquivoca, itaque ille effectus in actu habebit causam in actu, non tamen necessariò univocam, non etiam sufficit æquivoca, nempe eminentia rei, quæ continet virtualiter distinctionem, hæc enim sola sufficit ad tollendam contradictionem, quia opposita enunciantur de eadem re eminenti, non quatenus una, sed virtualiter multiplici.

174 *Thomista* *incidunt in petitione principij.* Contra: Hæc responsio multum continet de petitione principij, nam hoc ipsum an sterper eminentiam rei, ut tollatur actualis contradictionis repugnantia, est quod quæritur, talem enim eminentiam esse in Deo, quæ fundet distinctionem virtualem, quæ sufficiat, ut non sit contradictio actu, sive dicatur causa univoca sive æquivoca, est Deum esse talis Naturæ, ut ipsi eidem omnino metaphysicè indivisibili possint convenire actu duo contradictoria, hoc autem diximus sine actuali distinctione impossibile esse, in responsio autem dicitur id esse possibile de facto, & sic respondetur idem de quo disceptatur, & ex hoc ipso titulo à multis Auctoribus hæc distinctio jure merito rejicitur, quia nihil per illam explicatur, sed committitur vitiosus circulus, si enim quærat, quare per eminentiam rei velut causam æquivocam contradictionis prædicata contradictoria convenire possunt actu, huic vel illi, responderetur, quia sunt distincta virtualiter, si iterum quærat, quare sunt distincta virtualiter, redit in responsum, quia per eminentiam rei prædicata contradictoria convenire possunt

huic vel illi, sicut conveniunt rebus distinctis, accepta, ergo definitione pro definito, idcirco potest salvere contradictoria, quia eminentia rei habet virtutem salvandi contradictoria: & cum redditur pro ratione, quia virtute distinguitur, ipsamet thesis, de quâ controversitur assignatur pro ratione sui ipsius, nam in hac opinione virtute distingui est illud ipsum, quod est habere virtutem per rei eminentiam contradictoria salvandi, sive quia potest salvere, igitur Paternitati & Essentia non repugnare contradictoria, quia sunt virtualiter distincta perinde est ac dicere, non repugnare, quia non repugnat.

Deinde non solvit argumentum, sicut enim in Divinis ad contradictionem actualem reperitur verè positio actualis terminorum primi principij & non virtualiter solum, esse taliter & non esse taliter &c. ita ad illam tollendam existitur multiplicitas actualis & non virtualis tantum, cum alias semper manebit defectus distinctionis actualis, quod verificaretur de eodem secundum idem contradictoria actualiter à parte rei, unde licet concedatur quod actu detur talis eminentia rei, quid inde? non ideo actu responderet distinctio actu contradictioni actuali tollendæ necessaria, id est, quæ sit illi enervandæ commensurata, imò de facto gratis dato quod ad mentem Adversariorum admitenda sit distinctio virtualis per eminentiam explicata, illa ad nihil amplius serviet, quam ut *Mastrus* 1. c. consequenter bene ad componenda contradictoria virtualiter solum distincta, sicut distinctio rationis solum sufficit ad tollendam contradictionem rationis, igitur ad submovendam contradictionem actualem à parte rei verificatam, exigitur distinctio actualis, itaque nisi alia producta fuerint, manet *Aureoli* in suo vigore.

176 *Distinctio virtualis est æque difficile intellectu ac ipsum ss. Trinitarium.* Probatur septimò ratione *Oviedo Controv. 7. Metaph. puncto 4.* ubi distinctionem virtualem pronunciat prorsus inutilem, nullamque asserere lucem ad explicandum *SS. Trinitatis* Mysterium, sed æque captu difficilem, ac sit ipsa Trinitas, quod ita suadet. distinctio virtualis in Deo importat æquivalere Deum in ordine ad hæc prædicata communicari & non communicari, duplici entitati distinctæ, quod formaliter dicit posse habere in se summè simplici hæc duo prædicata communicari & non communicari, produci & non produci, communicari ratione Essentia, non communicari relationi relationis identificatæ cum Essentia, produci ratione filiationis, non produci ratione Essentia identificatæ cum filiatione, quæ in quacunque alia entitate dicerent, ergo distinctio virtualis dicit posse convenire hos conceptus communicari & non communicari, qui ex se contradictorii sunt, in quo est tota Mysterii difficultas, & sic eadem omnino in hac distinctione virtuali difficultas, quæ est in ipso *SS. Trinitatis* Mysterio. plura *QQ* seq. ad idem propositum.

Proba-

177. *Discre-*
pantia
Aucto-
rum in
asserenda
distinctione vir-
tuali.

Probatur octavo ab extrema Auctorum discrepantia, qua Patroni huius distinctionis extremè dissident inter se non solum in descriptione illius, ut vidimus supra Q. 1. sed ut ubi illa locum habeat, nam ut videre est apud *Ricciolum* c. 7. de distinctione. ubi Auctores de distinctione virtuali dividit in tres classes distributas, quorum multi illam propter infinitatem admittunt in solo Deo, alii e contra etiam in creatis, & quidem *Perez* tam in creatis, quam inter Attributa Divina & Essentiam, aut in ordine ad secunditatem, negant eam esse sufficientem inter Essentiam & Personas, quas inter substituit distinctionem virtuales mediante tertio de qua *Controv.* 3. adeoque distinctionem virtuales duplicis generis reponit in Deo. *Valentinus* de *Erice* e contra disp. 2. c. 3. n. 18. & disp. 12. c. 1. & disp. 50. c. 2. à n. 23. ait: distinctionem virtuales ante intellectum cogitantem propter contradictoria esse in Deo statuendam in ordine ad secunditatem inter Essentiam & relationes, quam non admittit inter Essentiam & Attributa, vel inter Attributa inter se, hæc enim distingui ait solâ ratione: Deinde negat n. 23. & 26. quod possit per illam videri Natura Divina non visis Personis, sed solum ea quæ spectant ad secun-

ditatem & oppositiones relativas, ut est communicari Naturam non communicatâ Personâ & Unionem hypostaticam à Persona Verbi terminari, non à Natura Divina, quasi verò impossibilis sit communicari Naturam intentionaliter per visionem quam communicari per realem productionem ut *Alarcon*, qui hoc titulo *Erice* impugnat ait hanc distinctionem nil nisi verba importare. *Erice* tamen loquitur de distinctione virtuali *Recentiorum* potius, quam Thomistarum.

Deinde, quod specialiter notandum, sunt qui distinctionem virtuales admittunt, ea tamen non utuntur ad salvanda contradictoria, sed in his semper ad distinctionem vel realem vel rationis recurrunt: ergo nequeunt saltem illi Auctores sub nomine distinctionis virtualis veram aliquam & propriè dictam distinctionem statuere sed talem, qualem intelligi ab aliis notavimus q. 1. n. 150. sic *Suarez* qui sapientius usurpat nomen distinctionis virtualis quando tamen de contradictoriis in Deo verificandis tractat, non ad hanc, sed ad rationis ratiocinatæ distinctionem recurrit, ut videre licet apud eundem *Tract.* 1. de Deo. c. 13. n. 6. & *Tract.* 3. de Trinit. c. 4. n. 18.

178

ASSERTIO II.

Nominalium distinctio q. 1. n. 153. relata, abusive solum & nulla veri nominis distinctio est censenda, quin potius non tam est distinctionis alicujus explicatio, quam ipsiusmet Sacrosancti Mysterii Trinitatis expressio fide credenda.

179. *Nomina-*
lium di-
stinctio

Probatur ex propria doctrina, nullam siquidem per illam intelligunt distinctionem mediam inter Essentiam & Relationes, sed solum identitatem unius cum tribus, unius scilicet Essentiæ, quæ est eadem realiter cum Relationibus v. g. cum ss. Trin. Paternitate, & tamen non cum omni cui expressio identificatur Essentia, identificatur Paternitas, nam Essentia identificatur, cum filiatione & spiratione passiva, à quâ Paternitas realiter differt: hoc autem est ipsummet My-

sterium, non distinctio inter Essentiam & Relationes, ideoque hæc distinctio nullibi, neque in Essentialibus Dei ad invicem comparatis, multò minus in creatis, in quibus nullum tale reperitur exemplum, ut *Tom.* 2. *Controv.* 5. q. 4. fufius, locum habet, plura de hoc vide *Controv.* 2. n. 23. ubi disputatum contra *Nominales* nulla unquam contradictoria posse eidem secundum idem competere, ut hic iterum falsò supponunt.

* * *

QVÆSTIO